

Notat

OPPDRAAG	10253361-01 Konsekvensutredning – Ørsta økt transformering	DOKUMENTKODE	10253361-01-RIM-NOT-002
EMNE	Vurdering naturmangfold – Ny alternativ plassering	TILGJENGELIGHET	Åpen
OPPDRAAGSGIVER	Statnett SF	OPPDRAAGSLEDER	Kristine B. Steinhovden
KONTAKTPERSON	Ingvild Ytterdal	UTARBEIDET AV	Kristine B. Steinhovden
KOPI		ANSVARLIG ENHET	Miljø og Naturressurser M&R

SAMMENDRAG

Multiconsult Norge utarbeidet på oppdrag fra Statnett en konsekvensutredning for plassering av nytt kaihakk i Sæbø i Ørsta kommune høsten 2023. I denne fremkom det at begge alternative plasseringene av kaien ville forringe naturmiljøet og det ble derfor besluttet å søke konsesjon om å etablere kaien ved en annen lokalitet, mellom de to opprinnelige alternativene. Denne lokaliteten var ikke inkludert i konsekvensutredningen fra 2023 og Multiconsult ble derfor bedt om å utarbeide et kort notat om forventet påvirkning på naturmangfoldet ved det nye omsøkte alternativet.

I forbindelse med utarbeidelsen av konsekvensutredningen ble det foretatt en undersøkelse av marint naturmangfold i sjø ved hjelp av undervannsdrone, høsten 2023. Undersøkelsen viste at områdene nord for det omsøkte tiltaksområdet i hovedsak bestod av fast fjæreltebunn med tangsamfunn av diverse arter brun-, grønne- og rødalger, etterfulgt av grunn marin sedimentbunn ved de dypere områdene. En ålegrasseng ble funnet nord for utløpet av Litleelva, nord for tiltaksområdet. ROV-undersøkelser av molo sør for nytt tiltaksområde, viste at naturmangfoldet i stor grad var reetablert og man dermed kan gå ut i fra at det samme gjelder for naturmangfoldet på molo i det nye tiltaksområdet.

En gjennomgang av flyfoto viste at naturmangfoldet i hele området nord for tiltaksområdet ser relativt homogent (likt) ut.

Man kan likevel ikke utelukke forekomst av særlig sårbare naturtyper i det nye tiltaksområdet, eksempelvis ålegrasseng, da ROV-undersøkelsene ikke dekket dette området, og oppløsning på flyfoto er for dårlig til å kunne skille naturtyper fra hverandre.

Nye artsobservasjoner av rødlistede fuglearter med marin tilknytning er registrert i Artsdatabankens artskart.

Ny omsøkt plassering av kaihakk vurderes til å ha mindre total negativ påvirkning på området enn de to alternativene først vurdert. Imidlertid anbefales det videre å undersøke området for ålegrassforekomster, da det ble funnet en ålegrasseng nord for nytt tiltaksområde under ROV-undersøkelse høst 2023. I tillegg tilrådes det at anbefalinger om avbøtende tiltak gitt i konsekvensutredningen videreføres til nytt omsøkt tiltaksområde.

	04.11.2024		Kristine B. Steinhovden	Guri S. Andersen	Kjersti Finholt
REV.	DATO	BESKRIVELSE	UTARBEIDET AV	KONTROLLERT AV	GODKJENT AV

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

I forbindelse med økt behov for transformorkapasitet i Ørstaområdet er det planlagt å sette inn en ny transformator på Sæbø i Ørsta kommune. Multiconsult Norge AS ble høsten 2023, engasjert av Statnett for å utarbeide en konsekvensutredning av 2 alternativer for etablering av nytt kaihakk i Sæbø. Dette ble gjort med hensyn på marine naturverdier og kulturminner i sjø (Multiconsult rapport 10253361-01-RIM-RAP-001) (/1/). Utredningen baserte seg på tilgjengelig informasjon i offentlige databaser, kontakt med lokale ressurser, samt supplerende feltundersøkelser av marint naturmangfold og forurensning i sediment.

Det ble registrert **tangsamfunn, brakkvannsdelta, grunne sandområder og ålegrasforekomster** i planområdet. Alle disse naturtypene legger til rette for et rikt biologisk mangfold både på land og i sjø. Slike forekomster kan være viktige beiteområder for fugl, og benyttes som gyte-, beite- og oppvekstområder for en rekke fisk, og andre arter med marin tilknytning. I de foreslåtte tiltaksområdene var det en stor **lakse- og ørretførende elv** (Bondalselva) og en mindre elv (Litleelva) identifisert som **gytebekk/gyteelv** for sjørørret. Naturmangfoldet rundt utgjør dermed viktige funksjonsområder også for anadrom fisk.

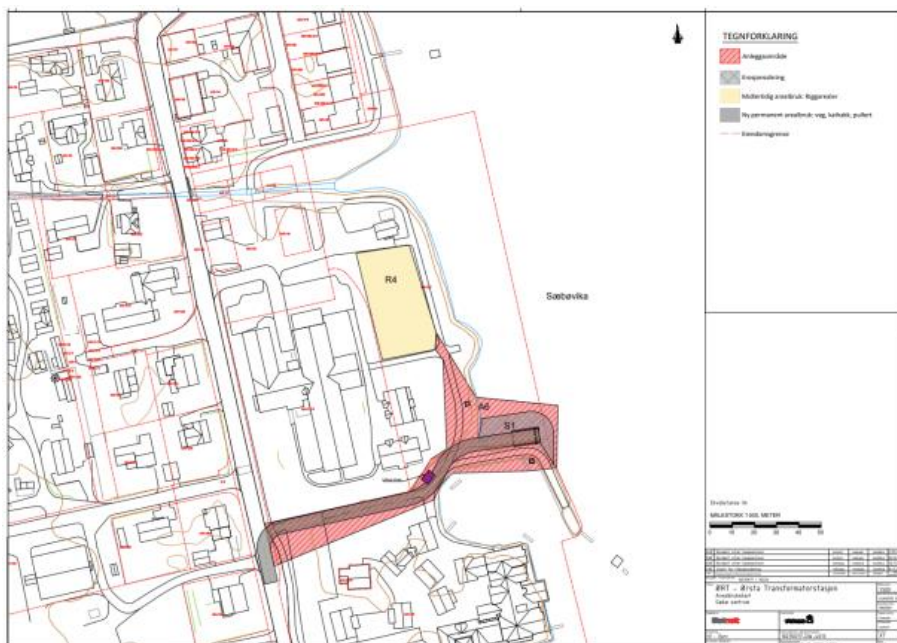
I tillegg til en gjennomgang av offentlige databaser ble det foretatt feltundersøkelser av marint naturmangfold og marine sedimenter i september 2023. Samlet ga undersøkelsene et godt helhetlig bilde av planområdet og omegn.

Til sammenligning med nullalternativet ble påvirkningen, spesielt på de grunne områdene med tangsamfunn, ålegress og grunne sandområder vurdert å føre til at naturområdene ville bli noe forringet og forringet. Konsekvens ble satt på bakgrunn av naturverdier i området samt totalbelastningen for området som helhet. **Konsekvensgraden ble satt til noe konsekvens (--) /betydelig(--) for alternativ 1 ved renseanlegget og til noe konsekvens (-) for alternativ 2 ved molo i båthavn.**

Avbøtende tiltak, som å unngå støyende og forstyrrende arbeid i sårbare perioder for anadrom laksefisk (vandringsperiode) og sjøfugl (hekke- og oppveksts sesong), samt bruk av siltgardin, og rene masser for utfylling og oppbygging av kaifront ble foreslått. Det ble også foreslått tiltak dersom det skal foregå særlig støyende arbeid som pæling og sprenging. I tillegg ble det anbefalt **gjenoppbygging/utforming** av undervannshabitatet for alternativ 1 (området lengst nord, ved utløp av Litleelva) dersom det skulle bli valgt, slik at området ikke skulle miste sin verdi som oppvekst- og næringsområde for anadrom fisk, marin fisk, samt sjøfugl og sjøpattedyr.

Statnett valgte på bakgrunn av utredningen å søke om konsesjon for å få plassere kaien ved en tredje alternativ lokasjon (Figur 1), for å redusere konsekvensene for naturmangfold i sjø. Plasseringen av denne lokaliteten er trukket lenger unna begge elver og legges i et område hvor det allerede er utbygget en molo på steinfylling, tilhørende Sagafjord hotell. Foreløpig tilbakemelding fra NVE pekte på at plassering av kaihaket fortsatt krevde arbeider i sjø, og etterspurte i den forbindelse kart som viser utbredelsen av naturmangfold i sjø og en uttalelse fra biologer involvert i kartleggingen. Multiconsult Norge ble derfor bedt om å utarbeide et kort notat om forventede funn ved den nye lokaliteten.

Området som er omsøkt består av en tidligere utbygget molo, som i følge historiske kart (/3/) ble ferdigstilt en gang mellom 1983 og 1990. I tillegg vil et areal på nordsiden av moloen bygges ut til vei og brygge. Dette kommer til å medføre arbeid i sjø, som utfylling, mudring og pæling (se Figur 1).

Figur 1. Område for omsøkt tiltak i Sæbbø, kaihakk for transformatortransport. Rødt skravert område (A6) viser anleggsområde, grått rutet område (S1) viser erosjonssikringsområde, gult område (R4) viser midlertidig arealbruk (riggarealer), grått felt viser ny permanent arealbruk (veg, kaihakk og pullert). Kilde: Statnett

2 Gjennomgang av tilgjengelig informasjon

2.1 ROV undersøkelse høst 2023

I forbindelse med utarbeidelsen av konsekvensutredningen ble det foretatt en befaring i området hvor 7 transekter ble undersøkt med undervannsdrone (ROV). En klassifisering av naturmangfold ble utarbeidet etter NIN 2.0 (i dette notatet gjengitt i henhold til NIN 3.0) og NIVAs forslag til forvaltningsrelevante naturenheter. Resultatene og relevant kildehenvisning fra denne undersøkelsen kan leses i sin helhet i Multiconsultnotat 10253361-01-RIM-NOT-001 (/2/) og ble sammen med informasjon hentet fra offentlige databaser brukt som grunnlag for konsekvensutredningen. En oversikt over transektene kjørt i forbindelse med naturmangfoldsundersøkelsen vises i Figur 2. Her kan man se at det ikke ble kjørt ROV i området hvor den omsøkte lokaliteten ligger. For å foreta en vurdering av naturmangfoldet ved omsøkt lokalitet ble transektene på nordsiden av denne, samt transekt 4 som går fra molo ved Bondalselva sør for området, samt transekt 5 som går mellom ytterpunktene fra molo ved Bondalselva og nordover mot spissen av flytebryggen, ytterst på moloen for det nye tiltaksområdet, gjennomgått på nytt.

Figur 2. Kart over ROV-transekter utenfor Sæbø. Transekt 1-3 og X dekket influens og nærområdet for alternativ 1 (rød sirkel), og Transekt 4 – 7 dekker influens- og nærområdet for alternativ 2 (gul sirkel). Nytt alternativ ringet inn med blå sirkel.

Funn gjort ved ROV-undersøkelser høsten 2023 viste at det i området nord for omsøkt lokalitet i hovedsak bestod av naturtypen **Fast fjærebeltbunn (NA-MA01** etter NIN 3.0). Naturenheten **NE-3 Tangsamfunn** var vanligst og finne i de grunne områdene her. Øverste 0-3 m var dominert av stein- og grovere sandbunn hvor blæretang (*Fucus vesiculosus*) og sagtang (*Fucus serratus*), sammen med en undervegetasjon bestående av diverse rødalger (*Rhodophyta*) dominerte. Spredte forekomster av sukkertare (*Saccharina latissima*) ble observert.

Bunnforholdene ble mer sandige med økende dyp og i de dypere delene ble naturtypen kategorisert som **Grunn marin sedimentbunn** (

NA-MA05) og naturenhet **NE-6 Grunne sandområder**. Vegetasjonen ved elveutløp og bekkutløp var ferskvannspåvirket med tiltakende mengde ferskvannstolerante arter i utløpsområdene. Det ble observert svært mye fisk i området, spesielt tilknyttet tangområdet.

Figur 3. Bilder fra ROV transekter kjørt i området nord for omsøkt område. Bildet til venstre viser M3 og NE-3, mens bildet til høyre viser M4 og NE-6, med diverse rødalger. Bildene er representative for transektene kjørt i hele området nord for omsøkt plassering.

Nord for utløpet av Litleelva ble det registrert et felt med **ålegrasseng (NA-MB02– Marin undervannseng, NE-10 Ålegrasbunn)** bestående av vanlig ålegrass (*Zostera marina*). I offentlige databaser ligger det også en ålegrasseng registrert inne i småbåthavna ved Sagafjord hotell. Denne engen er modellert inn delvis under hotellet og ble ikke observert ved ROV-undersøkelse i området. Derimot er bunn- og andre hydrologiske forhold av den karakter at det ikke kan utelukkes at det er andre ålegrassforekomster i området.

ROV-transekter kjørt utenfor molo ved utløpet til Bondalselva, sør for det omsøkte området viste at naturtypen i hovedsak bestod av **Sterkt endret marin fastbunn (MM01-02)**, etterfulgt av **Grunn marin sedimentbunn (NA-MA05)** (Figur 4). Naturenhetene som dominerte området var **NE-3 Tangsamfunn** og **NE-6 Grunne sandområder** i de dypeste områdene. Molo ved utløp av Bondalselva er av nyere dato enn molo ved nytt omsøkt område, og man kan derfor gå ut i fra at naturmangfoldet i stor grad vil være reetablert ved den omsøkte moloen, da dette også var tilfellet ved moloen som ble undersøkt. I dette området var naturmangfoldet mer ferskvannspåvirket på grunn av avrenning fra elven, med en del ferskvannstolerante arter i tangsamfunnet blant annet grisetang (*Ascophyllum nodosum*) og blæretang (*Fucus vesiculosus*), ved de dypere områdene var det svært mye organisk materiale av terrestrisk opprinnelse (bladrester, kvist osv.) på bunnen.

Figur 4. Bilder fra ROV transekter kjørt ved molo ved utløpet av Bondalselva sør for omsøkt område. Bildene viser M15 og NE-3, for to forskjellige dyp, hvor det grunneste området (t.v) domineres av blæretang og grisetang med diverse påvekstalger, mens det dypeste (t.h) domineres av diverse rødalger, med spredte forekomster av sukkertare.

2.2 Flyfoto og kartinformasjon

Gjennomgang av flyfoto viser også at naturmangfoldet i området nord for molo i nytt omsøkt tiltaksområde, er sammenhengende, og man forventer dermed at tiltaksområdet vil være av samme karakter som de undersøkte områdene. Man kan imidlertid ikke se detaljer som artsforekomster eller forekomst av ålegrassenger. Stein og sandbunn, samt mørkere områder hvor vi etter ROV-undersøkelsene ser at det sannsynligvis er tangsamfunn, er tydelige på flyfoto. I ytterkanten av de grunne områdene, like nord for molo, kan man se flere lysere partier, hvor det kan forekomme ålegrass (se Figur 5).

Figur 5. Flyfoto tatt av området hvor transekter ble kjørt med ROV. Gul sirkel viser at området er av en helhetlig karakter med større stein og sandbunn. De mørkere områdene er mest sannsynlig tangsamfunn. Den heltrukne grønne sirkelen er plassert omtrentlig der ålegrassengen ble funnet. Grønn stiptet sirkel er plassert der det ikke kan utelukkes at det forekommer ålegrass.

2.3 Offentlige databaser

I tillegg ble det foretatt et nytt søk i offentlige databaser for å sikre at eventuell ny informasjon om tiltaksområdet kom med i totalvurderingen.

Tilgjengelig informasjon om områdene i sin helhet er gjennomgått i KU-rapporten (/1/). Bortsett fra noen observasjoner i artsdatabankens artskart (/4/) er ingen ny informasjon registrert. I artsdatabankens artskart er det gjort en del nyregistreringer av rødlistede fuglearter med marin tilknytning (Tabell 1), mange registrert over flere dager og i et større antall. Disse funnene er med på å forsterke anbefalingen om å unngå støyende og forstyrrende arbeid i hekke- og ynglesesong for fugl.

Tabell 1. Oversikt over nye observasjoner over rødlistede fuglearter registrert etter KU i 2023.

Navn	Vit. navn	Kategori	Artsgruppe	Årstall
				2024
Fiskemåke	<i>Larus canus</i>	VU	Fugler	
Gråhegre	<i>Ardea cinerea</i>	LC	Fugler	
Gråmåke	<i>Larus argentatus</i>	VU	Fugler	
Hettemåke	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>	CR	Fugler	
Siland	<i>Mergus serrator</i>	LC	Fugler	
Sildemåke	<i>Larus fuscus</i>	LC	Fugler	
Storspove	<i>Numenius arquata</i>	EN	Fugler	
Svartbak	<i>Larus marinus</i>	LC	Fugler	
Tjeld	<i>Haematopus ostralegus</i>	NT	Fugler	
Vipe	<i>Vanellus vanellus</i>	CR	Fugler	

2.4 Begrensninger

Siden det ikke ble kjørt transekter med ROV akkurat i det nye omsøkte tiltaksområdet, er det ikke mulig å fastslå at det ikke finnes spesielt sårbare naturtyper her. Det kan derfor finnes ålegrassenger eller tareskog i området. Dette notatet er dermed begrenset til å vise til funn gjort i ROV undersøkelsen i nærområdet, samt gi en gjennomgang av hva som kan finnes i området basert på disse undersøkelsene, samt informasjon tilgjengelig i offentlige databaser.

Multiconsult har heller ikke foretatt eller vært involvert i geotekniske vurderinger i området.

3 Påvirkning på naturmangfold

Den nye plasseringen av kaihakket som nå er omsøkt, etableres i et område hvor mye av naturmangfoldet allerede er menneskelig påvirket, men vil likevel medføre beslaglegging av et areal

som til tross for ny fyllingsfront langs sjøkanten, er mindre påvirket enn området der selve moloen er bygget.

Dette vil imidlertid være i ytterkant av området og en mye mindre del av det større området med sammenhengende tangsamfunn vil bli påvirket.

Det forventes at naturmangfold ytterst på molo i omsøkt område vil være reetablert til tilnærmet naturlig samfunnsstruktur, på grunn av moloens alder. Molofyllingen vil imidlertid gi hardbunnssubstrat med brattere karakter enn det som er naturlig på stedet, slik at området likevel er å anse som permanent endret.

Den samlede påvirkningen på naturmangfoldet vil, ved utbygging av dette alternativet, være mindre enn ved de to opprinnelige alternativene. Sett i forhold til nullalternativet, vil det likevel være negative konsekvenser for deler av området som følger av utfylling og endrede bunnforhold med overgang fra sandbunn til hardt substrat i en større del av området.

4 Anbefalinger og avbøtende tiltak

Det kan ikke utelukkes at det finnes ålegrassforekomster i området. Derfor anbefales det å utføre en forenklet kartlegging av området for å verifisere eller utelukke forekomster av ålegrassenger. Dersom der finnes ålegrassenger i nærheten av tiltaksområdet bør disse forekomstene skjermes ved bruk av f.eks siltgardin ved arbeid i sjø.

Foreslåtte tiltak i KU-rapport (/1/) anbefales overholdt videre (se denne for komplett oversikt over anbefalte avbøtende tiltak).

En stikkordsliste presenteres likevel i notatet

- Unngå støyende/forstyrrende arbeid i sårbare perioder for anadrom og marin fisk, sjøfugl og sjøpattedyr
- Utfør arbeid på mest mulig skånsom måte for miljøet
- Benytt siltgardin
- Benytt rene masser ved utfylling i sjø

5 Kilder

/1/ Multiconsult rapport 10253361-RIM-RAP-001

/2/ Multiconsult notat 10253361-RIM-NOT-001

/3/ <https://www.finn.no/map/>

/4/ <https://artskart.artsdatabanken.no>